

מאמר "בראשית בשביל התורה שנקרא ראשית"

דברים על המצב וחיזוק בעניני אמונה

שנאמרו על ידי הוד כבוד עט"ר מרן רבינו זקן ראשי הישיבות הגאון הישיש

רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

ראש ישיבת הרמה לונדון יצ"ו¹

אור ליום ח' מנחם אב - ערב תשעה באב תש"פ לפ"ק

* * *

שורש הנחמה הוא בתשעה באב:

א ברוכים אתם לה' ! נתבקשתי להגיד דברי חיזוק לציבור הכלל, והנה ענין תשעה באב, הוא אבלות על חורבן הבית וגלות, והכלל הוא שאבלות מביא נחמה, "המקום ינחם אתכם", הפירוש שהנחמה הוא במקום אבלות, ואיתא בחז"ל (עי' ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד, איכה רבתי א, נא) שבתשעה באב נולד משיח, הביאור בזה הוא ש'לידת משיח' היינו הנחמה, והנחמה כבר נוצרה בתשעה באב.

תיאור מצב העולם החדש:

ב רואים ושומעים שאנשים מסתובכים מבולבלים ומפוחדים מהנעשה בעולם, מציאות של עולם חדש, לא יודעים כלום אודות העתיד, האם ישאר המצב כן, או שהדבר יחלוף, כן הוא בכל מדינה ומדינה מסוף העולם ועד סופו, וטבע הדברים הוא שמציאות כזה מביא את כולם להיות פאר'דאגה'ט.

מהו ה'עולם' האמיתי:

ג ומאחר שהמציאות הוא בכל ה'עולם', עלינו לבאר מי הם העולם, ומהו העולם? והתשובה לזה: הנה הדבר הראשון הוא שפשוט שהקב"ה ברא את העולם לפני חמשת אלפים ושבע מאות ושמונים שנים [והחושבים אחרת אינם יודעים מימינם ומשמאלם], ובנוגע לבריאת העולם הנה התורה הקדושה התחילה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", ופי' רש"י: "בראשית ברא. אין המקרא הזה אומר אלא דורשני כמו שאמרו חז"ל בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו" עכ"ל, וכדי להבין מי הוא העולם עלינו להתעמק בדברי חז"ל אלו.

והיסוד הגדול האמור כאן הוא שכל צבא השמים והארץ לא ברא הקב"ה, אלא אך ורק עבור התורה הקדושה, ועבור ישראל עמו, כדי שיהא להם מקום להמצא, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ - בשביל התורה ובשביל ישראל!

¹ נכתב ע"י אחד השומעים, ובאם יש משגה, יש לתלותו בכותב.

ובנביא ישעיה (מד. ו.): "כה אמר ה' מלך ישראל וגו' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים", וכדהאריך הרמב"ם ביי"ג עיקרים (פיהמ"ש סנהדרין פי"א) שהקב"ה לבד ברא את העולם ומנהיגו עד סוף כל הדורות ויודע הכל, זהו כל בריאת העולם - הקב"ה תורה וישראל!

מצב ה"שקטה" מותנה בקבלת התורה:

ד] ובגמרא שבת (פ.ח.): "אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה ולמה יראה כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי ה' יתירה למה לי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו", ביאור דברי הגמרא, דנתקשה ליה לחזקיה בביאור הפסוק בתהלים, שהרי שני מצבים אלו של 'יראה' ושל 'שקטה', שני הפיכים הם, ואיך יתכנו שניהם? ועל זה השיב שהדבר תלוי בקבלת התורה בישראל בהגיע זמן מתן תורה, ולכן כל עוד לא קיבלו את התורה היתה במצב של יראה, ואח"כ שקיבלו אותה, שקטה.

המבואר להדיא בדברי גמרא אלו, שכל הרואיגקייט והנארמאלקייט של העולם לא תתכן אא"כ כשישראל מקיימים את התורה, אבל אם ח"ו כלל ישראל לא שומר את התורה, העולם שאקלט זיך!

תיאור המצב בימינו:

ה] ובנוגע להמצב עכשיו בכלל ישראל, אם שברוך השם יש חלק גדול מכלל ישראל השומרים ומקיימים את התורה ומצוותיה במסי"נ אבל לדאבונו מאידך גיסא חלק גדול של כלל ישראל - אינני נכנס לאחוזים - אינו שומר את התורה כדבעי, רח"ל, ומתחברים לאומות! זהו השאקלען של העולם! יא - ניין, יא - ניין, ולאור האמור שכל בריאת העולם וקיומה מותנה בקיום התורה, אם כן אין חידוש כלל בכל מהפיכת העולם.

גודל ההשפעה של "בראשית בשביל התורה":

ו] ובענין גודל האמונה והיסוד שבנקודה זו - כמה גודל כח ה"בראשית בשביל התורה" - אספר סיפור שבזכרוני: **מו"ח הגאון רבי משה בלוי זצ"ל** [היה אדם גדול, גדול בתורה ועסקן בעניני הכלל, לפני הקמת המדינה בא"י, היה הוא מנהל ומנהיג כל המערכה של התנגדות הציבור החרדי נגד הציונים, והוא הכירם היטב וידע טובם], פעם הייתי בביתו, וצלצל הטלפון, וכשהרמתי, אמרו לי: כאן מדברים מה"סוכנות", [הביאור, לפני קום המדינה היה להם מעין 'פארלעמענט', בנין גדול שקבעו לעצמם, ומשם ניהלו את מעשיהם והשתלטותם], וממשיך לבקש שהם צריכים דחופים מיד לדבר עם הרב בלוי, והשווער לקח את הטלפון והקשיב להם בערך 5 דקות בלי לענות מילה, ובסוף השיחה אמר להם: כן, אני בא, וניתק את השיחה, ובקשוני להזמין טעקסי, ועל תמיהתי סיפר לי השווער בקצרה שהתקשרו אליו מפני מצוקה, שה"נשיא" שלהם [הוא היה אחד הנשיאים מהמדינה, רשע מפורסם - שאינני רוצה להזכיר את שמו - והוא עוד בישיבות, ובבריסק כינו לו "אבי אבות הטומאה"] נפל לו שגעון להכריז מלחמה נגד הבריטים, והיות שאין בידם שום נשק אלא כמה מקלות קטנות, הרי הדבר כרוך בסכנה גדולה לצאת במלחמה נגד כוחות צבא הבריטי שיש להם כלי מלחמה כבדים, והיחיד שיכול לעזור להם במקרה דחוף זה הוא רק הרב בלוי בחכמתו... כך סיפר השווער, ואח"כ כשהגיע הטעקסי, ביקש ממני חומש בראשית, ונכנס לטעקסי ונסע לדרכו, אחרי שעה חזר שמח, ואמר: ברוך השם איך האב אים בארואיגט! והפטיר להסביר איך הצליח לשכנעו, כי לקח את הספר בראשית ולמד עמו כמה פסוקים בריש החומש - בשביל התורה שנקרא ראשית, ובזה הצליח להרגיעו [אינני יודע פרטים נוספים מה שקרה בתוכם, אבל ידוע כי בסופו של דבר הלה מת בבית משוגעים...].

הרי שאפילו רשע כזה, כופר בעיקר - אבי אבות הטומאה, הרגיעו השווער בפסוקים אלו של בראשית, מה כתוב בהם? תיאור הבריאה הנכונה ואמונה בהשגחת השם! יש בכוחו להשפיע אפילו על רשע כזה, אם מאמינים באמת שבלתי אין לבדו ושלא נברא העולם אלא בשביל תורה וישראל!

מצב העולם צועק "בראשית בשביל התורה":

[ז] ובנוגע לתקופה שעברנו, היה מעשה של מגיפה, אכן היה מגיפה, וכן היה צריך להיות, וברור שהוא גם בגדר עונש, וכמשי"ת.

ונחזור בקצרה על השתלשלות הדברים, הקב"ה הביא בריה קלה שאף לא רואים אותו כלל, והוא גרם למליוני חולים ורבבות מתים רח"ל [שהקב"ה ישלח רפו"ש במהרה לכל חולי ישראל], חולים רבים, ואח"כ באופן פלאי כל הפארגעשריטענער וועלט והטכניק שלהם, פתאום ברגע אחד הכל אויס, כולם הביתה, ואח"כ הפסיקה הנסיעות ממדינה למדינה, כל הטיסה ממדינה למדינה ששקק חיים בכל העולם הכל הושבת, מה זה?

ולבאר הדברים, הנה ידוע שכבר בעשרות שנים האחרונים התאספו אומות העולם והחליטו לחדש שיטה חדשה, מה היה השפיץ שלהם? קודם כל עקירת אמונה, כי רוצים שכולם יהיו אחד, ועוד זאת שנית, שאין שום העכערקייט בעולם, רק מה שרואים בעינים, ורק טבע, ועוד הכבידו לחנך כן לדור הצעיר, שכולם יהיו תלמידים של הממשלות, והכל שוה - כל זה הפך כל מציאות האמונה בבורא עולם! זה היה החלטה אחת, כפי שרואים בעלוניהם.

ועל זה בא הקב"ה בשיא פרסום מהלך החדש ונתן להם שמיץ ואמר להם: קינדערלאך אלע אהיים! כולכם בתוך הבית, אף לא לעבור הכביש, וק"ו שלא לנסוע ממדינה למדינה אחרת, הפשט, אתם רצית להשריש רק טבע, אני אביא לכם דבר פלא מפלאי הבריאה [שמימות עולם לא היה כן, שאין חכם אחד בכדור העולם - הן מחכמי הרפואה או פוליטי או ראשי מדינה - שיכול להסביר] וכולם פה אחד מודים: איננו יודעים מה הוא הפלא הזה... הם לא יכולים כלל לתאר מה הוא, וכל מי שמחזיק עצמו כלא משוגע מודה בפה מלא שאינו יודע. ולאור מה שנתבאר אין זה פלא, שעכשיו - אלו שמקשיבים לקול השם - כולם מודים שהוא מהרבש"ע בעצמו [אלא שיש שממאנים להקשיב].

עונש הגויים כשלא נוהגים כשורה:

[ח] והרי גם הגויים צריכים לשמור התורה, וכשנצטוו בשבע מצוות בני נח, עליהם לשומרם מפני שכך כתבו בתורה, והרי הגמרא אומרת (ב"ק לה): "דא"ר מתנה עמד וימודד ארץ ראה וכו' מה ראה ראה שבע מצוות שנצטוו עליהן בני נח ולא קיימום עמד והגלה אותם מעל אדמתם", הביאור, הוא שהנהגת העולם על נכונו לא שייך כשהגויים עוברים עבירות.

ובמצבנו, ליידער לא רק הגויים עברו, אלא גם חלק גדול מאתנו הסכימו והאבן זאך צוגעשטעלט למהלך זה של הירוס אמונה וכל משנ"ת לעיל - אם בגלוי או בסתר - אילו לא היו הם צוגעשטעלט להגויים אולי לא היה הקב"ה מביא את כל המהפיכה, אבל עכשיו הראה הקב"ה, שיש רבש"ע.

ציטוט דבריו הנוראים של דרשות הר"ן:

[ט] ויש דברים נוראים בדרשות הר"ן - שכתבוהו רבים מגדולי ישראל בספריהם, אבל יסוד הדברים הוא מהר"ן - ונצטט הדברים (דיוש ששי): "ולפעמים מתחדשים מקרים ברחוק מקום ובאיים הרחוקים כדי שיתעוררו ישראל אל התשובה וייראו ויפחדו פן יגיעם הפורענות כו' וכשאינם מתיסרים ברעת האחרים הפורענות הולך הלוך ונסוע וילך הלוך וקרב" עכ"ל, זה בדיוק מה שקרה היום, הקב"ה הביא מתחלה שינוי הבריאה מרחוק, וכל זה הוא בת-קול בשבילנו, כדי שנדע אנחנו שבא יבא מהפיכה. ואם שהיה גם מגיפה רח"ל, אבל אין זה העיקר, רק חלק הדברים, העיקר הוא הפועל יוצא והלקח שנקח מזה.

דמיון מצבנו לדור הפלגה:

ין ואפשר להוסיף עוד, שבמידה מסויימת מצבינו דומה לדור הפלגה, דאיתא במדרש (בראשית רבה לח, י) שאחרי שהפיצם הקב"ה ובלל את שפתם, כשזה רצה סולם הביא חבירו מקל, ואז היכה בו הלה, וכך היו מריבים זה עם זה, זה המצב היום! מי שרואה, כל אחד מנסה מהלך אחר, ומריבים זה עם זה...

והעיקר הוא שלא לשכוח ה"בראשית ברא אלקים - בשביל התורה ובשביל ישראל שנקרא ראשית", אמונה זו לבד, היא האמת! ואמונה זו יביא רפואה לעולם.

עצה להתחזק ביסודות האמונה - שמירת שבת:

יא] ומהו העצה שלא לשכוח יסוד זה של "בראשית ברא אלקים", יש כמה עצות לזה, ראש דבר היא שמירת שבת, ובא וראה מה כתוב בסידור: "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות", הרי שהשבת קודש נתן לנו הקב"ה כעדות שהקב"ה ברא את העולם - בראשית ברא אלקים.

ובשבת קודש נצטוינו בל"ט מלאכות, וקבעו חז"ל מסכת שלימה על זה, ותחילתה היא מלאכת הוצאה, וכבר עמדו בזה, למה התחילה התנא דוקא במלאכה זו (עי' תוספות שבת ב. ד"ה מתני'), ואפשר לומר מפני שהוצאה היא המלאכה הקלה ביותר מכולם, וראו בזה חז"ל לקבוע בנפשנו שגם זה עיקר, וצריך לחזור על זה ולהשרישו, כי זהו האמונה של שבת.

ובדרך אפשר ניתן להוסיף רעיון בזה, דכתיב בישעיה (נט. יג - יד): "אם תשיב משבת רגלך כו' וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד כו': אז תתענג על ה' והרכבתך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך", וגם כאן נקט הנביא המניעה ממלאכת הוצאה, ואפילו על זה בא השכר של "והרכבתך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך" - עשירות, מפני שכל רגע שמונע עצמו מהוצאה הרי הוא שומר שבת ומקיים מצות עשה ושמירה מלאו, וגם הרי בזה הוא מחזק את האמונה בכריאת העולם של בשביל התורה ובשביל ישראל, וזה גופא מביא השפעת הטוב, וכמשנ"ת.

ולעניננו, יש להתחזק ולדקדק בשמירת שבת, ונכלל בזה הקדמת קבלתה [לצערנו יש המאחרים מאוד בזה, בעיני ראיתי יהודים חרדים, אשר קרוב מאוד לכניסת השבת, והרי הם כבר מעוטרים בכל ה"בגדי שבת", ועם כל זה עדיין יושבים ונוסעים בקאר מתוך רגוע ושלוה כאילו לא היה... לדעתי זה פגיעה גדולה בכבוד השבת!], והרי המכבד את השבת זוכה לכל טוב.

עצה נופסה - הצפייה לביאת המשיח:

יב] ואזכיר עוד דבר בענין זה, הרי אלפי שנים שמדברים על משיח, וכבר נשאלתי מכמה אנשים: "הרי משיח עדיין לא בא?", ואסביר הנקודה בקצרה, איתא בסידור: "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבא" ויש שהבינו הפירוש "ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבא", שהרי מחכים למשיח שאז יהיה תיקון העולם, ואם אינו בא הריני מוכרח להמתין בעל כרחי, אמנם זה טעות, אין הפי' שאין ברירה, אלא הפירוש הוא שמשיח הוא דבר טמון, שהקב"ה הזהיר ואסר - גם למי שנתגלה לו הקץ - מלפרסמו, אבל האמת הוא "אז ער קומט".

וברמב"ם (פיהמ"ש סנהדרין שם): נקט הלשון שעלינו להיות "מאמין ומחכה", הפי' שהקב"ה נתן לכלל ישראל מצוה של "מאמין ומחכה" למשיח, ואם מאמין ומחכה, אז באמת זוכה להרגיש שהוא בא, זה גופא עוזר להתחזק באמונה שהוא בא, והוא הפירוש ב", שעם החיכוך והצפייה, בזה אין קושיא של "ואף על פי שיתמהמה".

יש מורא'דיגע ניגונים על "אני מאמין", והדבר ידוע ששירים אלו חוברו ע"י קדושי איירופא הי"ד בעת קיבוץם בה'לאגערן' ע"י הרשעים הארורים ימ"ש, בעת שיהודים לא ידעו אם למחר הם עדיין יהיו קיימים רח"ל, שם נולדו שירים אלו המלאים חיזוק באמונת ביאת המשיח.

ובשיבת קעלם גזרו הגויים שיתקבצו כל היהודים בה'מארק פלאץ' על מנת להישרף שם על קידוש ה' רח"ל, וטרם עלותם על המוקד, פנה הראש הישיבה - הבן של האלטער מקעלם זיע"א - אל הרשעים ימ"ש וביקשם רשות לדבר לפני התלמידים, והסכימו למבוקשו, וכך דרש משך חמש מינוט והלהיבם, ואח"כ יצא כל החבריא עם שירה ורקידה בשירי אמונה ובטחון, עד שהגויים לא ידעו מה אירע להם... [וכשסיימו הריקודים נשאלו מהגויים, על מה זה, ונענו ואמרו שאנו שמחים על שאתם הרוצחים ואנחנו היהודים...], מאיפוא כח כזה? זהו מכח ה"אני מאמין" גופא, זה מחזק כח האמונה, ונעשה בעל תשובה, הוא הכח, של ה"אחכה לו שיבא" וכמשנ"ת.

עלינו להחזיק במדרגות עילאות שניתנו לנו:

[ג] ובעת הזאת עלינו להתחזק בה"אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים" ובה"בראשית ברא אלקים", כפי הפירוש האמיתי שכתב רש"י.

ועוד נדגיש שעלינו לחזור על ה"אשר בחר בנו מכל העמים", להבדל לגמרי מן הגוי - די גוי האט נישט מיט מיר, אני יהודי והוא גוי, ושמירת התורה אפשרית רק כאשר אני יהודי.

וה' יעזור שנזכה למנוחת הנפש, והדרך המחשבה להתחזק הוא שניתנו לנו גילויים גדולים - אשר לא ידוע מעת דור הפלגה - לראות שכבודו מלא עולם, כל העולם ראה הקב"ה בעצמו, ועי"ז ניתנו לנו מדרגות גדולות, מען דארף זאך צוכאפן צו די מדרגות, להתחזק בתורה ותפלה.

ובתפלה לקל חי, כאשר נתחזק בה"אני מאמין" נזכה בקרוב לביאת המשיח, ושישלח ה' מהרה רפו"ש לכל הנזקקים לכך בב"א.